

Bron: Jaarboek van de Koninklijke Marine 1989

Hr.Ms. Zuiderkruis

commandant: ktz P.J. In 't Veld, vanaf 26 november ktz G.G. Hoofft.

Van Hr.Ms Zuiderkruis is geen verslag ontvangen. Het schip nam deel aan alle drie de eskaderreizen.

Uittreksel uit het jaarverslag van CFREGRON

In de periode 27 februari tot 15 maart oefende Hr.Ms. Isaac Sweers, met de staf geëmbarkeerd. Hierbij werden ook towed-array oefeningen uitgevoerd. In deze periode waren ook Hr.Ms. Zuiderkruis en Piet Heyn en BNS Wandelaar in het squadron opgenomen.

Hr.Ms. Banckert werd van 3 tot 14 april door de staf opgewerkt. Tijdens deze periode waren twee helikopters van vliegtuig Squadron 7 op Hr.Ms. Zuiderkruis gedetacheerd zodat gelijktijdig helikopterbemanningen konden worden geoefend.

Uittreksel uit het jaarverslag van de eskaderstaf

Eskaderreis 1/89 (27 februari-12 mei)

commandant: sbn Ir. P.E.R. Leertouwer

Deelnemende eenheden: .

Hr.Ms. Tromp (vlaggeschip). Lynx-273 geëmbarkeerd

Hr.Ms. Poolster (27 februari-14 april en 8-11 mei)

Hr.Ms. Jacob van Heemskerck 1

Hr.Ms. Kortenaer, Lynx-266 geëmbarkeerd

Hr.Ms. Callenburgh (27 februari 6 mei), en Lynx-270 geëmbarkeerd

Hr.Ms. Witte de With (20 maart - 12 mei)

Hr.Ms. Zuiderkruis (14 april — 6 mei)

In de periode 4-12 april werd deelgenomen aan de Spaanse oefening Tapon 89, hetgeen kurk betekent. Het betrof een onderzeebootbestrijdingsoefening waarbij de nauwe zeestraat tussen de Middellandse Zee en de Atlantische Oceaan afgesloten diende te worden. De nabespreking van Tapon '89 vond onder zeer zonnige omstandigheden plaats in de Zuid Spaanse havenstad Cádiz. waar het eskader van 13 tot 17 april lag afgemeerd. Menig opvarende heeft dan ook aanmerkelijk donkerder gekleurd deze gastvrije stad verlaten.

De twee weken die volgden stonden voor een groot gedeelte in het teken van diverse lanceringen: op radiografisch bestuurde doelvliegtuigjes werden een drietal succesvolle lanceringen van de Sea Sparrow uitgevoerd, en op de oudste Nederlandse onderzeeboot, Hr.Ms. Zeehond, werd een aantal

exercitie-torpedo's afgevuurd. Na een aantal schietoefeningen op een door een vliegtuig gesleept doel werd deze periode afgesloten en vertrok het eskader naar Madeira.

Koninginnedag dat gedurende dit weekend op zondag viel, werd op gepaste wijze gevierd met een Alle Hens aan boord van Hr.Ms. Zuiderkruis. De eskadercommandant sprak deputaties van de schepen en gasten uit de Nederlandse kolonie toe en reikte een aantal Koninklijke onderscheidingen uit, waarbij de commandanten toelichting gaven over de gronden van verlening van de onderscheidingen.

Na een uiterst zonnig weekend vertrok het eskader op maandag 1 mei richting Zuid-Engeland. De betrekkelijk rustige overtocht werd door de technische- en wapentechnische dienst benut om het noodzakelijk onderhoud te geven. Het oefenprogramma stond in het teken van oppervlakte-oorlogvoering en luchtverdediging. Diverse malen werd het eskader in twee partijen verdeeld en uit elkaar gestuurd. Iedere partij probeerde zo snel mogelijk na aanvang van de oefening de ander op te sporen en gesimuleerd onder vuur te nemen. Vanuit Brest vloog regelmatig een vliegtuig om met haar voortgesleept doel de schepen de gelegenheid te bieden voor het houden van luchtdoelschietoefeningen. Op donderdagmiddag 4 mei werd afscheid genomen van Hr.Ms. Zuiderkruis en Callenburgh die op weg gingen naar Den Helder.

Notitie van het oud HOD Hr.Ms. Zuiderkruis, KLTZ BD G.H. van Beest

Van 27 mei tot 11 juni nam Hr.Ms. Zuiderkruis tezamen met Hr.Ms. Abraham Crijnssen deel aan Operatie Blue Nose in de Barentszee nabij de Sovjet marinehavens en oefengebieden. Het doel van deze operatie was het ten behoeve van de Marine Inlichtingendienst (MARID) verzamelen van (voornamelijk elektronische) inlichtingen over eenheden van de Sovjet Unie. Hiertoe werd detectie-, registratie- en analyseapparatuur aan boord geplaatst teneinde verbindingen en andere elektronische en akoestische signalen op te vangen. Daarnaast moest "state of the art" videoregistratieapparatuur en infraroodcamera's beeldmateriaal vastleggen. Hiertoe werd personeel van de MARID aan boord gedetacheerd

De schepen registreerden bijvoorbeeld onderzeebootbestrijdingsoefeningen en de lancering van een SS-N-18 ballistische raket door een onderzeeboot. Van diverse Sovjetschepen, zoals het Kiev klasse vliegkampschip "Bakoe", de Kresta II klasse kruiser "Admiral Makarov", een jager van de Kashin klasse, twee Sovremenny klasse jagers, een Nanuchka klasse korvet, een Moma klasse inlichtingschip en onderzeeboten van de Victor III-, Delta III-, Kilo- en Delta-klasse werden opnames gemaakt. Ook konden gedetailleerde opnames worden gemaakt van de lanceerbuis voor het SS-N-21 kruisrakettensysteem aan boord van een gemodificeerde Victor III klasse onderzeeboot.

Na terugkeer in Den Helder kon al deze informatie door de MARID, het Analyse en Tactisch Centrum en bondgenootschappelijke inlichtingendiensten verwerkt konden worden in uiterst nuttige data voor gebruik op de schepen van de KM en vele andere NAVO marines.

Uittreksel uit het jaarverslag van de eskaderstaf

Eskaderreis 2/89 (28 augustus-22 september)

Deelnemende eenheden:

Hr.Ms. Tromp (vlaggeschip), Lynx-273 geëmbarkeerd

Hr.Ms. Zuiderkruis

Hr.Ms. Kortenaer. Lynx-267 geëmbarkeerd

Hr.Ms. Banckert

Hr.Ms. Philips van Almonde

Hr.Ms. Callenburgh Lynx-272 geëmbarkeerd

Hr.Ms. Abraham Crijnssen (28 aug.-6 sep.) Lynx-268 geëmbarkeerd

Hr.Ms. Van Kinsbergen (14-23 september)

Maandagmorgen 28 augustus 11 uur in de haven van Den Helder heerste een grote bedrijvigheid. Sleepboten assisteerden een aantal oorlogsschepen bij het verlaten van de haven. Zo op het oog de normale activiteiten bij het vertrek van het eskader. Toch was er iets anders dan anders. Er was sprake van een zogenaamde "Silent Departure": de schepen hielden in principe hun radars en radio's af. Het leek een rustige start, hetgeen slechts schijn was, want er kwam heel wat coördinatie vooraf bij kijken en eenmaal los van de kade gingen belangrijke berichten via lichtmorse over, hetgeen menig seiner bijna blaren op zijn vingers bezorgde.

Na een korte oefenperiode ten noordwesten van Den Helder passeerde het eskader op dinsdagavond het Nauw van Calais en zette koers naar het zeegebied ten zuiden van Portsmouth en Plymouth alwaar de oefeningen werden voortgezet. Op vrijdagmorgen liep het eskader Plymouth binnen voor onder meer deelname aan de voorbespreking van de grote NAVO-oefening Sharp Spear (8-21 september). Het vertrek op maandagmorgen was een indrukwekkende ervaring toen de Nederlandse schepen achter elkaar de zonovergoten baai van Plymouth uitvoeren.

Het scenario van Sharp Spear betrof het beschermen van de aanvoerwegen over zee naar havens rondom de Noordzee. De oefening begon met een opwerkfase waarbij de deelnemers aan de hand van een vastgesteld programma een aantal oefeningen afwerkten. De Nederlandse eskadercommandant kreeg de leiding over het Spaanse eskader dat onder meer uit het splinternieuwe vliegkampschip SNS Principe d'Asturias bestond. Beide eskaders konden een paar dagen later terugkijken op een vruchtbare oefenperiode en het gevoel bestond dat "een kiel voor een nauwere samenwerking was gelegd".

Notitie van het oud HOD Hr.Ms. Zuiderkruis, KLTZ BD G.H. van Beest

Tijdens deze fase van Sharp Spear liep Hr.Ms. Zuiderkruis op 7 september Plymouth binnen om daar, als onderdeel van het oefenscenario, olie te laden uit het NATO POL depot

Op 11 september begon de zogenaamde "free play"-fase waarbij commandanten op zee mee bewegingsvrijheid kregen om hun plannen ten uitvoer te brengen. Het Nederlands-Spaans verband voer noordwaarts en maakte ten noordwesten van Ierland rendez-vous met een Engels eskader dat de bescherming van het Spaanse vliegkampschip om zich nam. Het Nederlandse verband begaf zich daarop naar de Minches om een konvooi uit Loch Ewe op te halen en richting Noorse kust te begeleiden, alwaar het voor verdere escortering naar Stavanger werd overgedragen aan een Noors verband.

Notitie van het oud HOD Hr.Ms. Zuiderkruis, KLTZ BD G.H. van Beest

Tijdens deze fase van Sharp Spear kreeg een opvarende van Hr.Ms. Zuiderkruis last van een blindedarm ontsteking. De matroos werd overgebracht naar SNS Principe d'Asturias om door de op dit schip geëmbarkeerde chirurg geopereerd te worden. Een paar dagen later keerde de matroos, na de tijd van haar leven te hebben gehad vanwege de goede verzorging en grote aandacht die ze kreeg, weer gezond en wel terug aan boord. Een goed voorbeeld van de internationale logistieke samenwerking binnen NATO marines

Tijdens het laatste gedeelte van Sharp Spear verzamelden vrijwel alle deelnemers zich op de Noordzee voor een grootscheepse luchtverdedigingsoefening. Aanvalsvliegtuigen van de omliggende landen trachtten door liet kordon van verdedigingsvliegtuigen heen te breken en met hun wapens de schepen te bestoken.

Op 21 september werd de oefening beëindigd en zette het eskader koers naar IJmuiden om daar de volgende dag een bijna voltallige ministerraad met echtgenotes/echtgenoten te embarkeren voor een varende oriëntatiedag. De gasten werden na een zeer geslaagde tocht, waarbij het weer gelukkig mee zat, 's avonds in Rotterdam gedebarkerd. In de loop van zaterdagochtend meerde liet eskader af in Den Helder. Reis 2/89 zat er weer op.

Uittreksel uit het jaarverslag van de eskaderstaf

Eskaderreis 3/89 (22 oktober-28 november)

Deelnemende eenheden:

Hr.Ms. Tromp (vlaggeschip)

Hr.Ms. Zuiderkruis

Hr.Ms. Jan van Brakel

Hr.Ms. Abraham Crijnsen

Hr.Ms. Jacob van Heemskerck

Hr.Ms. Kortenaer (6-28 november)
BNS Wandelaar

Op de achtermiddag van 22 oktober verliet liet eskader de haven van Den Helder. Het gebruikelijke beeld van op de rede oplandende boordhelikopters ontbrak ditmaal echter. Reden hiervoor was dat bij een aantal van (le Nederlandse Lynxen problemen met het besturingssysteem waren geconstateerd. en men besloot in afwachting van het technisch onderzoek de gehele Lynx-vloot aan de grond te laten. In de loop van de middag voegde het Belgische fregat BNS Wandelaar zich bij het eskader en werd koers gezet naar een oefengebied ten noorden van de Waddenzee. Vanwege de relatief drukke scheepvaart en off-shore activiteiten is dit niet direct een optimaal gebied om oefeningen te houden. Het grote voordeel was echter dat de luchtmacht van zowel Nederland als West Duitsland, Denemarken en Engeland kon participeren in de eskaderoefeningen, hetgeen dan ook volop geschiedde.

Het weekend brachten de eenheden gescheiden door in Aalborg en Kopenhagen waarna opnieuw rendez-vous gemaakt werd in liet zeegebied ten zuidwesten van Noorwegen. Een drukke week volgde met het accent op onderzeebootbestrijding en luchtverdediging waarbij het eskader aangevuld werd met twee Noorse schepen . KNM Trondheim en KNM Stavanger. Als tegenstanders fungeerden de Duitse onderzeeboot U13 en gevechtsvliegtuigen uit Nederland, Noorwegen, Denemarken en Duitsland. Donderdagavond laat splitste het verband zich wederom op weg te gaan naar verschillende Noorse havens: Hr.Ms. Abraham Crijnssen en BNS Wandelaar vertrokken richting Kristiansand. Hr.Ms. Zuiderkruis naar Haakonsværn en de overige schepen naar Stavanger.

Van 6-10 november werd geoefend in het gebied Devil's Hole, een relatief diep gedeelte van de Noordzee gelegen voor de Schotse oostkust. Bij vertrek uit Stavanger was de bevelhebber der Zeestrijdkrachten voor een werkbezoek aan boord van Hr.Ms. Tromp geëmbarkeerd. Hij zag het eskader oefenen met onder andere de Deense onderzeeboot HDMS Tumleren, Hr. Ms. Zeehond, Nimrod-vliegtuigen van de Royal Air Force, Orions van de Marineluchtvaartdienst en eenheden van het in de nabijheid opererende Standing Naval Force Atlantic. Na een week hard werken werd koers gezet naar Leith en Rosyth. Enige dagen voor binnenkomst voegde Hr.Ms. Kortenaer zich weer bij het eskader. Dit schip had de twee voorgaande weken deelgenomen aan oefeningen voor de opleiding van navigatie-officieren en daarbij een bezoek gebracht aan Antwerpen.

Gedurende het weekend werden voorbereidingen getroffen voor de Engelse oefening Joint Maritime Course, (JMC) die van 14-24 november speelde. Hr.Ms. Zuiderkruis embarkeerde twee Sea King-helikopters en ruim 40 man (bemanningleden en onderhoudspersoneel) van het Engelse Squadron 826.

Notitie van het oud HOD Hr.Ms. Zuiderkruis, KLTZ BD G.H. van Beest

Op de dag van aankomst in Rosyth werd bekend dat de Berlijnse muur was gevallen. Dit feit werd uitbundig gevierd door de bemanningen van de in Rosyth liggende Duitse schepen, daarbij vol verve geholpen door de bemanningen van de andere aanwezige schepen van diverse nationaliteiten.

Tevens werd vanuit Nederland een Lynx overgevlogen voor Hr.Ms. Abraham Crijnsen. Het technisch onderzoek hij de Nederlandse Lynx-helikopters was inmiddels afgerond.

De JMC-oefeningen, door een Engelse trainingsstaf opgezet, zijn in feite het vervolg op de basistraining die schepen van de Britse marine ondergaan in Portland. Het betreft een aanvullende cursus op operator-niveau die drie maal per jaar wordt gehouden. Het laatste weekend van deze reis werd wederom in Rosyth doorgebracht, onder andere voor de nabespreking van de oefening. waarna het eskader op 28 november Den Helder binnenliep.

Havenbezoeken:

Land	Plaats	Van	Tot
Engeland	Rosyth	3 maart 1989	6 maart 1989
Spanje	Funchal (Madeira)	27 april 1989	1 mei 1989
Engeland	Plymouth	1 september 1989	4 september 1989
Engeland	Plymouth	7 september 1989	7 september 1989
Denemarken	Kopenhagen	26 oktober 1989	29 oktober 1989
Noorwegen	Haakonvern	2 november 1989	5 november 1989
Schotland	Rosyth	9 november 1989	13 november 1989
Schotland	Rosyth	23 november 1989	26 november 1989